

NAPIHIREK.

Budapest, márc. 11.

A szegény gazdag.

— Kaszelik Jenő halála. —

Azt a fakó arcu öreg urat, a ki forró, napfényes időben is prémes bundába burkolózva kocsi-zott végig évek óta pompás batárjában féloldalt dülve az Andrássy-uton s a liget fái közt, nem fogja látni többé a főváros közönsége. Az aggastyán Kaszelik Jenő volt, a mesés vagyonu budapesti háziur, a kinek a milyen jól ismerték a nevét, épp olyan kevésbé ismerhették őt magát. Most meghalt messze idegen földön, a franciaországi Cannes-ben, a honnan egy szükszavu távirat hozta meg ma dél-előtt elhunytának hírért. A neve fogalom volt itt Budapesten, a csodásan meggazdagodott háziur és telekspekuláns típusának tartották, pedig nem ő volt az, hanem az apja. Ő rá örökségképpen maradtak a házak és a telkek s ő nem tett egyebet, csak költötte a gondtalan kényelemben azt, a mit oly keservesen fizet a legtöbb ember — a házbért.

Régi idők emlékeit kell megbolygatni a Kaszelik-vagyon eredetének kutatásánál. Az öreg Kaszelik, az apa, építőmester volt, a ki nagyon jól tudta az egyszerűet. Apró dolgai közt egy nagy vállalkozása juttatta olyan tőkéhez, a melyet aztán nem ő sokszorozott meg, hanem az idő haladása. A szabadságharc tragédiája után az osztrák kormány elhatározta, hogy citadellát épített a Gellért-hegy tetejére. A nagy elkeseredés idején nemhogy szakembert, de még munkást is alig tudott kapni. Az öreg Kaszelik vállalkozott és meg is csinálta a főtárvárat, a melynek vészes forku ágyui hivatta voltak elfojtani minden nemzeti törekvés megnyilvánulását az ország fővárosában. A citadella elkészült, az öreg Kaszelik pedig kitünő üzletet csinált. Mert ehhez értett. A kapott pénzen nyomban telkeket vásárolt, de egyelőre nem épített. Várt nyugodtan, a míg a telek ára emelkedik. A város pedig szépen fejlődött, a kültelekből beltelek lett. Akkor aztán az öreg Kaszelik is megépítette a maga hatalmas bérházait, mellözve a művészi stílust, s inkább a gyakorlati célokra fektetve súlyt. A spekuláció nagyszerűen sikerült. A mikor néhány évtizeddel ezelőtt meghalt, kilenc házat és több értékben egyre növekedő telket hagyott gyermekeire, a fiára, Kaszelik Jenőre és ennek testvérére, a ki most Arkóban él.

A házak, sőt a telkek is csaknem a főváros legélénkebb és legszebb pontjain vannak. Az öreg Kaszelik szerette a pénzt. Akármennyi volt is, nem szerette kiadogatni s e tekintetben igen szigorú elvei voltak még a fiával szemben is. A fiu a katonai pályára ment. A huszároknál szolgált mint főhadnagy és harmincezer forint adósságot csinált. Kérte az apját, hogy fizesse ki, különben vége a karrierjének. Az apa nem fizetett és a daliás tisztnek ki kellett lépnie a hadseregből, hogy dolgait rendezhesse. Az áldozat nehezére esett. Mondják, hogy kihatótt egész lényére s zordonná tette belső világát egész életére.

Ölibe hullott a gazdagság, de már akkor a katonai karriérnek, e rideg ember talán egyetlen szép álmának, vége volt. Kaszelik Jenő rendezte az örökségi dolgait, azután nem törődve semmivel, itt hagyta hazáját. Kiment Párisba s vissza sem jött tíz álló esztendeig. Ott élt a jövedelméből mint magánzó. Csupán egyéni kedvteléseinek hódolt. Állandó és ismert alakja volt a Bois de Boulogneban a kocsi-

korzónak. Szerette a szép lovat, de lótenyésztésre nem adta magát, néhány pompás paripát tartott, igását, hátsát. Ezeket az állatokat valóságos becézte, olyanformán, mint olyik asszony a maga ölebe. Nem költött tul a jövedelmén. A természete olyan volt, hogy nem ragadta szertelenségre semmiféle téren.

Szinte csodálatos, hogy egy ember, a kit dus vagyona így megment minden küzködéstől és prózai gondtól, olyan közömbös legyen minden ideálisabb eszme és törekvés iránt. Mert Kaszelik Jenő ilyennek mutatkozott háromnegyedszázados életén át. Nem vett részt semmiféle társadalmi vagy jótékony-akcióban, még egyéni hiuságból sem, nem rajongott a művészetért, került a politikai csatateret, nagy nyereséggel kecsgető, de kockázatos vállalkozásai nem voltak sem kereskedelmi, sem pénzügyi téren. Vagyonának, házaknak és telkeknek értéke a konjunkturák folytán szinte magától növekedett lassankint. Ő pedig egyre jobban magába zárkózott. Agglegény maradt. Társaságba nem járt, a kaszinói életet nem szerette s úgy látzik, lassankint meghasonlott nemcsak a világgal, hanem önmagával is és csöndesen kifejlődött benne a mizantropia. Beszéli róla, hogy nagyon bizalmatlan volt felebarátai iránt. Azt hitte, hogy mindenki csak érdekből közeledik felé s mint gazdag embert, meg akarja valamiképpen környékezni. Valószínű, hogy voltak is szomorú tapasztalatai ezen a téren.

Egyetlen kedvtelése a katonai tudomány volt. Ezzel még a polgári életben is sokat bibelődött, hogy üres óráinak unalmát agyonüssse. Írt több katonai könyvet is, így évekként ezelőtt egy tanulmányt a kusztoszai csatáról, a melyben annak idején résztvett. Legutóbb a waterlóoi ütközet történetének megírásával foglalkozott, de ezt már nem fejezhette be.

A mikor tíz év múlva párisi tartózkodása után hazatért, a Mária Valéria-utca 3. számú házában rendezkedett be, a mely szintén az övé volt. Mondják, hogy külföldön is megmaradt magyar embernek és nagy műveltségre tett szert. Szépen beszélt magyarul, csaknem tökéletesen angolul és franciául; a német nyelv és irodalom iránt nem érdeklődött. Itthon is magába vonultan élt. Volt egy komornyikja, egy francia ember, az egyetlen, a kiben nagyon megbízott s utóbb megtette titkárának. A háztartás vezetésére egy angol leányt szerződtetett; a titkár utóbb feleségül vette ezt a leányt. Ez a házaspár volt közvetlen környezete a millomosnak, a kihez más emberfia alig juthatott be. Minden esztendőben kijárt a külföldre, különösen Párisba és fürdőhelyekre. A francia fővárosba magával vitte három lovat, két igását és egy hátsát. Hazajövet gyorsvonaton hozta őket vissza.

Ilyen volt a nábob és úgy élvezte vagyonát. Az évek suhantak s az öregsége még kietlenebb volt. Ő maga lassankint népszerűtlenné vált, különösen itt a fővárosban s a neheztelésnek meg is volt a maga alapos oka. Kaszelik Jenő tudniillik parlagon hagyta heverni a maga telkeit és évtizedeken át nem lehetett rávenni, hogy építsen. A legnagyobb lakásinség idején sem törődött a jogos igényekkel, sőt nem izgatta a házépítéssel járó busás nyereség sem. Sokszor kérdezték, miért nem épített, ha már a közönség érdekét semmibe sem veszi, miért nem nézi a maga hasznát. Azt mondják, hogy valamikor akart egy izben építeni. A főváros hatósága esztétikai szempontból kifogásolta a tervet, mire a milliomos haragosan sutba dobta az egészet. Konokul neheztelt aztán és a viskók s az üres telkek megmaradtak a város legszebb helyein, a Gizella-téren, a Rákóczi-uton és egyebütt.

Ez a Rákóczi-úti telek, a Népszínház mellett, állandóan boszantotta a hatóságot és a közönséget egyaránt. A mikor a városnál a telkek megadóztatásáról és az ingatlan értékelkedésének adójáról tanácskoztak, mindig erre a Rákóczi-úti drága viskótelekre hivatkoztak és mindenképpen gondolkodtak, hogy miképpen lehetne rávenni a keserű öreg embert az építkezésre. Am ő nem tágitott. Egy izben ezzel vágta el a kérdést:

— Építsen a város a Rókus-kórház helyére szép házakat, akkor majd én is beépítem a telkemet.

Ezzel vége volt. Kaszelik élt a magányban, utóbb már csak emlékeinek. Szülőire kegyelettel gon-

dolt. Minden évben nagy rekviemet mondatott értük a belvárosi plébánia-templomban és márványban kifaragattatta a képmásukat. Az aggkor örömtelenségéhez aztán másfél évvel ezelőtt betegség is járult: az aggastyánt baloldalan szélütés érte. Akkor csináltatott liftet a házában. Egyetlen szórakozása volt már, hogy kikocsizott titkára társaságában. Egy fél évvel ezelőtt aztán mégis rászánta magát az építkezésre. A Váci-utcában épül egy háza, májusban pedig a Váci-köruton és a Gizella-téren akart építkezni.

A fővárosból legutóbb december végén utazott el. Párisba, majd Cannesbe ment. Ott érte végét. Holttestét Budapestre hozták és itt temetik el. Halála körülményeiről nem szól a távirat; valószínű, hogy szívszélhűdés érte a beteg embert, a ki gazdag létére oly szegényesen vette ki részét az élet fensőbbrendű munkájából és nemesebb gyönyöreiből.

— (Személyi hírek.) Klotild királyi hercegnő leányával, Erzsébet hercegnővel ma reggel Fiuméba érkezett. — Tomasics horvát bán, mint Bécsből jelentik, ma Budapestre utazott. — Chamaré Harbutal Félixné grófné, született Karátsonyi Irma grófnőnek Mária Jozefa királyi hercegné a csillagkeresztrendet adományozta.

— (A szerb király a montenegrói fejedelemlenek.) Belgrádból táviratozzák: A Beogradszke Novine értesülése szerint Péter király Miklós montenegrói fejedelemlenek ötven éves uralkodói jubileuma alkalmából a Szent Lázár-rend arany-láncát adományozza, mely kitüntetésben csak szerb uralkodók részesülhettek.

— (A szász király Pólában.) Pólából jelentik: Frigyes Ágost szász király tegnap délelőtt megtekintette a tengerészeti arzenált, majd nagy érdeklődéssel nézegette a tengerészeti muzeum kiállított tárgyait, a gyorstüzelő ágyuraktárt, a géptermet, úgyszintén a szénraktárakat. Majd automobilon körutat tett a városban és megtekintette nevezetességeit. Reggeli után folytatta a király a városi nevezetességek megtekintését. A király este hét órakor a Riviéra-szállóban ebédet adott, a melyen kíséretén kívül Ripper kikötői tengeragy. Attems gróf udvari tanácsos, kerületi kapitány, Lanus gróf sorhajóhadnagy és Rex gróf szász követ vettek részt. A szász király ma a Magnet torpedónaszádon Abbáziába érkezett. A mólón Schmid Zabierov báró kerületi kapitány, Stanger dr. polgármester és Klax fürdőelüljáró fogadták. A király azután automobilon a Monte Maggioron át visszatért Pólába.

— (Jászai Mari és a Széchényi-ünnep.) Az április 8-iki országos Széchényi-ünnep rendező-bizottsága fölkérte Jászai Marit, a Nemzeti Színház művésznőjét, hogy működjek közre az ünnepségen. A művésznő a fölkérésre a következő levelet intézte a rendező-bizottság vezetőjéhez:

„Ha ma váratlanul bejött volna hozzám, az Arany János Széchényi emlékezetével a kezemben talált volna, melyet azonnal kivettem könyvszekrényemből, mihelyt a lapban olvastam, hogy Széchényi ünnepét üljök április 8-án. Tehát már is tanulom, mert ha nem jutott volna eszükbe, hogy az ünnepen egy imádság elmondására szólítsanak, magam kértem volna — először életemben azt a megüdvöztetést; hiszen nekem Széchényi István áll az oltáron, a képét viselem és minden esztendőben elzarándokolok a szentséges sírjához Nagyecnkre, mely az én lelkeim Mekkája.“

— (Az Otthon-kör közgyűlése.) Az Otthon írók és hírlapírók köre március 20-án, vasárnap, délelőtt 11 órakor a kör dísztermében tartja XIX. évi rendes közgyűlését, a melyre a kör tagjait ez uton is meghívják. Napirend: 1. Elnöki megnyitó. 2. Az évi jelentés előterjesztése. 3. A zárószámadás bemutatása a számvizsgálók jelentésével, a fölmentés megadása. 4. Költségvetési előirányzat megállapítása. 5. A választmány egy harmadának megválasztása. 6. Esetleges indítványok.

— (Gyógyszeresek küldöttsége a miniszterelnöknel.) A Magyarországi Gyógyszeresegyesület és a Budapesti Gyógyszerésztudományi Társaság küldöttsége tisztelt ma Hédeváry Károly gróf miniszterelnöknel mint belügyminiszternél, hogy őt kinevezése alkalmából üdvözzölje és egyben a gyógyszerészi kar óhajairól behatóan informálja. A küldöttséget Muzsa Gyula országgyűlési képviselő, okleveles gyógyszerész vezette. Mintegy negyvenen vettek részt a küldöttségben. Muzsa Gyula beszédében rámutatott arra, hogy a legutóbbi kormány intenciója szerint tervezetel dolgoztak ki a gyógyszerész-kamarák megvalósítására. E tervezetben le van fektetve a gyógyszerészi ügyek vezetésének egész reformja és a gyógyszerészi ügyek miként való rendezésének alapja. A gyógyszerész-kamarák intézményének megvalósításához fűzi a gyógyszerészkar minden reményét, mert úgy látják, hogy e nélkül a fejlődés teljesen ki van zárva. A